

Vychodí mimo pondelku a plátku každý deň, vpredvečer dátumu o 6. hod.

Redakcia a administrácia:
Budapešť, VIII.,
Mária ul. č. 15.

Telefon: József 12-97.

SLOVENSKÝ DENNÍK

Predplatné:
na rok . K 20.—
na pol roka K 10.—
na štvrt roka K 5.—
na mesiac . K 1 75

Do Nemecka i
Srbska ročne
24 korún. Do
ostatného cu-
dzozemska i do
Ameriky ročne
32 korún. —

Ročník V. Číslo 219

BUDAPEŠŤ, v stredu, 16. decembra 1914.

Jednotlivé čísla po 6 hal.

Noviny a vojna.

Čítajúce obecnstvo ťažko chápe, prečo novinári nepíšu úplne nestranné aspoň v zásadných a hlavných veciach. Odpoveď je snáď. Vojenský záujem vyžaduje, aby sa isté veci s bojišťa, politického i spoločenského života predčasne nesdelovali a tak nepôsobily zle na obecnstvo i tak veľmi rozčulené. Každý prináša svoju obeť na oltár zamračeného Maraa, slušne je i nám sa uskromniť, t. j. nám novinárom a čitateľom novín.

Pri tom všetkom dá sa i dnes redigovať a pomerom primerane dobrú službu novinársku konať. Tak ďaleko sme chvála Bohu ani v Uhorsku nie, žeby sme museli naše publikum zabávať exegetickými chriami o Homerovi a slávnych činoch Achilových. Ale noviny treba vedieť čítať. Rozdelovať musíme predovšetkým medzi úradnými oznamy a novinárskymi zpravodajmi, ktorých majú veľké listy na tucty na jednotlivých bojištiach. Ďalej treba povážiť, že i preklady z listov talianskych, francúzskych, anglických, ruských a hlavne ale z bulharských sú tendenčné, nepresné. Ba stávajú sa i také prípady, že veľké časopisy, z ktorých čerpáme zprávy, úmyselne falošne preložia, ba vymyslia také veci, ktoré zkusený žurnalista a politik hneď náležite ocení, ale nezkusený považuje za čistú pravdu. Nedávno sa žalovala Reuterova korespondencia v Berlíne na Havasovu v Paríži, že tendenčne prekrucuje a ľžive prekladá úradné zprávy nemeckého generálneho štábu. U nás sa ovšem podobného niečo nestáva.

Ale pri úradných správach nutno presne čítať a pridŕžať sa vždy toho, čo je oznámené a nevyčítať z nich to, čo je nie v nich. Zrejme je, že neslobodno zradiť tajné plány atď. V posledných dňoch usilujú sa jednotlivé koresp. kancelárie sdelovať redakciám i úradné oznamy nepriateľských štátov. Nemecké listy berlínske a po nich všetky pražské (české), viedeňské a peštianske noviny prinášajú už teraz i francúzske, anglické a ruské zprávy, a takým spôsobom umožňuje cenzúra obecnstvu lepší prehľad o udalostiach na bojišti. Je to rozumné a chvályhodné, lebo človek skôr uverí i našim úradným oznamom, keď ich možno aspoň troška kontrolovať dokumentami nepriateľovými. Ľudská duša je už taká, že je nedôverčivá. Rozumné cenzurovanie časopisecké prekazí, alebo aspoň obmedzí rozširovanie všeliakých tatárskych chýrov a zvýši dôveru obecnstva.

Vojna.

Severné bojište.

Úradná zpráva vydaná 14. decembra na popoludnie:

Prenasledovanie Rusov v západnej Haliči pokračuje a po väčších-menších šarvátkach všade znovu vydobylo priestoru smerom na sever.

Teraz je už aj Dukla (Mesto v Haliči, za priesmykom podobného mena) v našich rukách.

Naše cez Karpaty prešlé vojsko včera a predvčerom zajalo deväťtisíc Rusov a ukoristilo desať strojových pušiek.

Položenie na našej fronte od Rajbrotu až východne od Krakova a v južnom Poľsku je nezmenené.

Severne od Loviču naši spojenci ofenzívne postupujú smerom na dolnú Bzuru.

Generálmajór Höfer

Nemecká úradná zpráva vydaná 14. dec. Slabšie francúzske nápady proti čiastkam našej fronty medzi riekou Maas a Vogézami sme ľahko odrazili.

Ostatne ani zo západného bojišťa, ani z Východného Pruska a južného Poľska niet čo významnejšieho oznámiť.

V severnom Poľsku naše operácie idú ďalej.

Na ruské a francúzske úradné zprávy musí sa nasledujúce poznamenať:

Z Petrogradu 11. decembra oznamovali: Južne od Krakova pokračovali sme v ofenzíve, ukoristili viac nemeckých diel a strojových pušiek a zajali asi 2000 mužov.

V skutočnosti ani jeden muž, ani jedno delo, ani jedna strojová puška našej juhovýchodne od Krakova bojujúcej armády nepadla do rúk Rusov.

Úradná parížska zpráva so dňa 12. decembra tvrdí: Severovýchodne od Vailly bola jedna nemecká bateria celkom zničená; v Deuxnouds, západne od Vigneulles-les-Hattonchatel boli dve nemecké baterie zničené, jedna z nich bola veľko-kalibrová, druhá určená na lietadlá. Na tomto istom vidieku Francúzi zničili jednu opevnenú strážnicu (Blockhaus) a viac zákopov.

Všetky tieto zprávy sú vymyslené.

Hlavné vodcovstvo.

Krakov, 14. decembra. „Nowa Reforma“ oznamuje, že delostrelba pri Krakove prestala. Železničná premávka v Krakove počína prichádzať do riadnej koľaje. Ohromné množstvo vagonov prichádza do Krakova s potravinami. Ani z Ruského Poľska nepočul už kanonádu. Od miest Skala a Wolbromu Rusi utiahli sa na sever. Okolo Krakova je každým smerom úplný pokoj.

Rím, 14. decembra. Dľa zpráv došlých z Petrogradu s generálom Rennenkampom uväznili ešte dvoch generálov a postavili ich pred vojenský súd. Generálov obviňujú z toho, že sa pozdili, že nešli svieranému generálovi Samsonovi na pomoc, čo zapríčinilo Rusom veľké ztráty a aj pád Lodzu. Spomenutí traja generáli sú teraz v hlavnom stáne arcikňaza Nikolaja Nikolajeviča pod silným dozorom.

Berlín, 14. decembra. Zpravodajca „Berl. Tagbl.“ oznamuje z rak.-uhorského válečného novinárskeho stánu: Na podtatranských železničiach vo veľkých tlupách stále dopravujú ruských zajatcov. Okolnosť tá, že posledné dve skupiny ruských zajatcov rak.-uhorské vojsko chytilo pri Bochni, prvej väčšej a významnejšej stanici čiaru Krakov - Lvov, dosvedčuje zdarný postup našej ofenzívy.

Rotterdam, 14. decembra. Uder Nemcov na Pietrkow bol dľa všetkého len manéver tým cieľom, aby ním zakryli opravdový zámer nemeckej armády, menovite silný nápad proti Varšave cez Radom a Ivangorod. Tento nový plán Nemcov, ako „Daily Mail“ píše, je neslýchane odvážlivý, ale treba uznať, že sa s energiou u nich obvyklou prichytili ku jeho prevedeniu. Na to nasvedčuje aj to, že bitka stojí už pri Konsku, tedy na takom území, o ktorom hlavné veliteľstvo ruské sa domnievalo, že tam niet nepriateľa. Nemci tento svoj nový nápad napomáhajú tým, že sa súčasne s neočakávané veľkou silou derú od Lodzu ku Tomašovu. Položenie je dnes také, že tá ruská armáda, ktorá stojí medzi Konskom a Tomašovom, vystavená je nebezpečeniu, že ju Nemci obkľúčia.

Bukarešť, 14. decembra. „Novoje Vremja“ zapodieva sa v dlhšom článku s položením vo východnej Haliči a píše o Przemysli medzi iným toto: Prvé obliehanie, ako aj ustavičné útoky rak.-uhorské vojsko s neuveriteľnou udatnosťou odrazilo od pevnosti aj ináče silnej. Terajšie obliehanie započali sme tiež pod podmienkami pre nás nepriaznivými.

Bardijov, 14. decembra. Štátni a mestskí úradníci, ktorí v čase ruskej okupácie boli odišli do Košíc a Ungváru, teraz sa už navrátili do Bardijova. Podobne vrátila sa aj značná čiastka uprchlého obyvateľstva.

Južné bojište.

Úradná zpráva vydaná dňa 14. decembra o 2. hod. 25 min. popoludní:

Od Driny juhovýchodným smerom započatá naša ofenzíva juhovýchodne od Valjeva narazila na nepriateľa byvsieho vo veľkej presile. Toto zavdalo príčinu, že sme nielen ofenzívu zastavili, ale aj to, že sme museli naše od mnoho týždňov hrdinsky ale s veľkými ztrátami urputne bojujúce vojsko ďalej nazad stiahnuť.

Voči tomuto stojí ale zaujatie Belehradu. Z tohoto všetkého povstávajúce súhrnné polozenie bude mať vo výsledku nové operatívne rozhodnutia a opatrenia, ktoré iste povedú ku zatlačeniu nepriateľa. (Bud. tud.)

Frankfurt, 14. decembra. „Frankf. Ztg“ oznamuje z Carihradu. Zo Skadru dochádza uhodnovernená zvesť, že severoalbánske kmeny vypovedali Srbsku vojnu. Jeden Albánc, ktorý tak sa zdá, drží v severnom Albánsku opraty vlády v ruke, oddal Srbsku toto osvedčenie. Že sa bojovné kmeny severoalbánske práve v terajšom okamihu pohly, to môže ľahko mať pri terajšom utváraní sa pomerov v Srbsku následky rozhodujúce. Náporu Čiernej Hory proti severnému Albánsku pre biedu, aká v Čiernej Hore panuje, netreba sa obávať a tak budú môcť Severoalbánci celú svoju silu obrátiť proti Srbsku.

Západné bojište.

Amsterdam, 14. decembra. „Telegraf“ oznamuje, že anglickí a francúzski letúni pokúšajú sa ustavične bomby hádzať na nemecké benzínové magaziny v Belgicku. Nemci musia po nociach prenášať tieto magazíny, aby vyhnuli ich zničeniu bombami.

Turecké bojište.

Carlhrad, 14. decembra. Z tureckého hlavného stánu sa oznamuje, že veľký križiak „Sultan Javus Selim“, ktorý dľa ruských zpráv bol údajne utrpel značné škody, 10. decembra bombardoval a podpálil Batum. Strelba pobrežných ruských baterií nemala účinku.

RÔZNE ZPRÁVY.

Von der Goltz pri sultánovi. Z Carihradu oznamujú, že Goltz už ta došiel a sultán ho prijal na audiencii. Po audiencii vyhľadal Goltz veľvezíra, ministra vnútra a šeik ül izlama.

Rumunsko. Ako z Bukareštu sdelujú, ministerský predseda Bratianu vyhlásil, že Rumunsko je v najlepšom pomere s Bulharskom a že chce tento dobrý pomer i udržať. Rumunská sociálno-demokratická strana usporiadala v nedeľu v Bukarešti, v Braille a Berlade verejné ľudové shromaždenia, na ktorej ohradili sa proti válečnej agitácii. Rečníci, za súhlasu obecnstva vyhlásili, že jedine

